

tás-darabok is kerültek elő őskori kerámiatöredékek kíséretében.

Félegyházi-domb: Korábban római kori temető és telepnyom került elő. A domb ÉNy-i és DK-i vizsgálható részén elsősorban középkori és kora újkori (újkori) edénytöredékeket gyűjtöttem. A leletek alapján feltehető, hogy ezzel a hellyel azonos a Mithay Sándor és Szőke Béla 1948-as jelentésében szereplő Telek vagy Hegy nevű dombvonulat, ahol középkori telepnyomot azonosítottak (XJM RA 33-69.).

Szőlőhegy (más néven Cigány-domb): A markáns dombvonulat teljes felszínén és a tőle ÉNy-ra, az Egyed felé vezető útig terjedő területen nagyszámú Árpád-kori és késő középkori cseréptöredéket (köztük számos cserépbogrács-töredéket) gyűjtöttem. A lelőhely tehát jóval nagyobb kiterjedésű, mint eddig gondoltuk. A dombvonulat gerincén a középkor mellett késő bronzkori edénytöredékek is előkerültek.

TAKÁCS KÁROLY

15. Árpás-Mórichida, Dombiföldek

(Győr-Moson-Sopron megye) Ró

A frankfurti Johann Wolfgang-Universitással és a jénai Friedrich Schiller-Universitással közösen végzett Mursella-projekt keretében műszeres lelőhelyfelderítést – palinológiai fúrásokat és geofizikai felmérést – végeztünk az egykori római város területén. A projekt az egykori római municipium kutatását célozta meg, amely magába foglalja a város kiterjedésének, szerkezetének vizsgálatát régészeti és egyéb természettudományos módszerekkel.

2005. május 31. és június 3. között dr. Heike Schneider (Jéna) vezetésével az egykori Rába medret keresve több ponton fúrásokat végeztünk a mai Rába töltésétől D-re, amelyek palinológiai elemzése egyelőre folyamatban van. Ugyanekkor a Rába több más pontján is helyszíni szemlét tartottunk a további, az egykori vízrajz rekonstrukciójához fontos pontjain, így Sobor, Kisbabot, Marcaltó Rába-partján.

2005. október 3–7. között Christina Salat (Frankfurt) végzett az egykori Mursella több területén geofizikai felmérést. Magnetométeres felmérés történt mintegy 4,2 ha területen. Ennek eredményeit kiegészítendő egy 20×40 m-es területen georadaros felmérés is készült. A geofizikai eredmények kiértékelése még folyamatban van.

A németországi kutatócsoport vezetője dr. Felix Teichner. A kutatásokban részt vett Molnár Attila.

Konzulens: dr. Szőnyi Eszter.

BÍRÓ SZILVIA

16. Ászár, Kossuth Lajos utca 26.

(Komárom-Esztergom megye) Ó, Á

Az 1777-ben Fellner Jakab tervei alapján épített katolikus templom K-i szomszédságában építkezés során eldőzerolták a templomhoz tartozó újkori temető jelen-

tős részét. A felszínen őskori és középkori cserepek is előkerültek, ami leletmentést tett szükségessé.

Az 2005. október 3–28. között folyó munka során 30×38 m-es felületet sikerült átvizsgálni. Az újkori sírok között egy feltehetőleg középkori veremre és egy valószínűleg ugyancsak középkori gödör részletére találtunk. A temető déli részében és azon túl is második világháborús lövészárkok voltak, melyek között két Árpád-kori kemence (az egyiknek cseréptapasztása volt), valamint egy Árpád-kori árok részlete és egy ugyancsak Árpád-kori gödör került felszínre.

A terület az őskorban és a középkorban is lakott volt, az objektumanyag nagy részét azonban részben az újkori temetkezésekkel, részben pedig az iskola építése során tönkretették.

PETÉNYI SÁNDOR

17. Baj, Ady Endre utca 10.

(Komárom-Esztergom megye) Ró

2005. október 12–21. között a tulajdonos bejelentése nyomán leletmentést végeztünk a telken. A kert nagy részét római kori kerámiatöredékek borították. A kert teljes hosszában kijelöltünk egy 20×2 m-es szelvényt, melyben 7 objektum feltárását sikerült azonosítanunk. Ezek betöltéséből nagyszámú kerámiatöredék, állatcsont és kevés téglatöredék került elő. Az első ásónyomban a szelvény középső részén rendezetlenül elhelyezkedő köveket figyeltünk meg, de nem álltak egymással kötésben s kötőanyag sem volt megfigyelhető rajtuk.

A kert K-i felében kijelölt árokban több kerámiatöredék került elő a felszínen, és három objektumot figyeltünk meg. A szelvény Ny-i végén egy kőkupac került elő, melyben a kövek nem voltak kötésben egymással, s kötőanyagot itt sem figyeltünk meg a köveken.

SCHMIDTMAYER RICHÁRD

18. Baj, Öregkovács-hegy

(Komárom-Esztergom megye) Kk

2005. június 15. és szeptember 15. között feltárást végeztünk a 0106 hrsz-ú területen. A munka során négy szelvényt nyitottunk a nemesi udvarház területén. Előkerült egy újabb boronaépület alapja (mérete: 5,5×2 m) a tavalyi főépülethez épített boronaalaptól 2,2 m-re D-re, egy kürtős kemence a hozzá tartozó munkagödörrel, valamint folytattuk egy korábban megtalált és részben már feltárt szemégtöredék bontását is.

PETÉNYI SÁNDOR

19. Bajánsénye, Vörösmarty utca 25.

(Vas megye) Kk

2005. november 15-én a Körmendi Rendőrkapitányságon egy Bajánsényéről származó leletegyüttes azonosítását végeztük el. A szemle során 38 darab, 1660 és 1676 között vert császári ezüstpénzt (többségében I. Lipót 15

krajcáros) és a feltehetően az elrejtésükre szolgáló szürke színű korsót (17. század) azonosítottuk.

A találonál tett házkutatáson további 127 darab ugyanebből a korszakból származó pénzérmét foglalt le a rendőrség.

Dr. Nagy Zoltán körmendi múzeumigazgató adatgyűjtése szerint a kincset Kiss Zoltán találta Kiss Kálmán Vörösmarty utca 25. szám alatti telkén, egy pajtaépület helyén, kertásás közben, az 1990-es évek elején. A találó elmondása szerint az edény eredetileg ép volt.

A leletegyüttes kétségkívül kincslelet volt, amely 165 ezüstermét tartalmazott. Az elbeszélések alapján sejtethető, hogy több darab elkallódott.

Munkatárs: Szilasi Attila Botond régésztechnikus.

KISS PÉTER

20. Balatonalmádi, Budatava térsége

(Veszprém megye) I

2005. július 21-én és 26-án az OCTOPUS Egyesület elvégezte a jelzett terület vízszint alatti műszeres vizsgálatát. A Balaton-Volán kikötőig, illetve attól ÉK felé eső területen, nagyobb csoportokban objektumok, tómedertől idegen jelenségek mutatkoztak, néhány helyen pedig határozottan épület. (vö. MRT 2. k. 4/8 lh.)

PALÁGYI SYLVIA

21. Balatonlelle, Rádi-domb

(Somogy megye) R, B, A

A lelőhely (67/3) az új M7 autópálya balatonszemesi csomópontjától D-re, a Rádpusztára vezető bekötőúttól Ny-ra, a Tetves-patak irányában húzódó domboldal gerincén és Ny-i lejtőjén helyezkedik el. Megelőző régészeti feltárását, amelyre 2005. május 3. és augusztus 11. között került sor, a 67. sz. út nyomvonal-korrekciója tette indokolttá.

A feltárás első szakaszában elsődleges feladatunk a helyi bányagödör kiterjedésének pontos meghatározása és a homokkitermelés által érintetlenül hagyott, nyomvonalba eső régészeti lelőhely felderítése volt. Az egykori domb és a bányászat, valamint az utómunkálatok által érintetlenül hagyott felszín határának kijelölése csak régészeti módszerekkel volt lehetséges.

Ennek kiderítésére egy hosszanti szondát húztunk a lelőhely É-i határától a feltételezett bányagödör É-i lejtőjén, valamint a D-i lejtő és a gyaníthatóan érintetlenül hagyott plató határán. Mind az É-i, mind a D-i lejtő felső részén régészeti objektumokat észleltünk, amelyek a lejtőkön a gödör belseje felé haladva fokozatosan megszűntek, elfogytak. Mind az É-i, mind a D-i lejtőn az objektumok a 120 m körüli tszf. magasságon jelentek meg. A két rész között, az 5,5 m mély bányagödör alján létesített szondában jól megfigyelhető volt a rekultiváció során visszatöltött modern kori rétegződés.

A munkálatok első szakaszában a bányagödör É-i lejtőjét tártuk fel. Ezen a részen számos, megközelítő-

leg É-D-i és arra merőleges K-Ny-i irányú árokból népvándorlás kori, a késő avar népességhez köthető leletanyag, pecsételt díszű kerámia és bronztárgyak kerültek elő. Az árkok között szintén ehhez az időszakhoz tartozó gödröket is feltártunk.

Megkezdtuk a homokbányától D-re eső, megközelítőleg 460 m hosszú, nagyjából a domb gerincén futó nyomvonal-szakasz objektumainak kibontását. A lelőhelynek ezen a felén népvándorlás kori objektumokat nem észleltünk, a beásásokból a középső rézkori Balaton-Lasinja és a késő rézkori Boleráz-Baden kultúra, valamint a kora bronzkori Somogyvár-Vinkovci és kispostagi kultúra leletanyagai kerültek elő. A bányától D-re fekvő terület D-i végén a nyomvonal enyhe ívben kanyarodva letér a domb gerincéről a Tetves-patak irányába húzódó Ny-i lejtőre. Az előzetes felmérések a lelőhely súlypontját ezen a domboldalon valószínűsítették. Mindezt jól alátámasztották a terület nyitása során tett megfigyelések, ugyanis DNy-i irányban haladva a lelőhely intenzitása – a gerincen észlelt objektum sűrűséghez képest – növekedett.

A lelőhely déli oldalán, az említett régészeti korszakokhoz kapcsolható beásások túlnyomó többsége tároló- és hulladékgyűjtő, valamint számos, egymásba ázott objektumból álló gödörkomplexum volt. A gödrök mellett két esetben tártunk fel egy késő rézkori, illetve egy kora bronzkori kemencét, valamint kibontottunk egy középső rézkori lakóházat. A ház déli végét három szakaszból álló, „U” alakú alapárok alkotta, amelyeknek alján 21 cölöplyukat figyeltünk meg. A ház É-i oldalán alapárkot nem találtunk, ezen a részen az alapárok meghosszabbításában, valamint a ház középtengelyében egy-egy cölöplyuksort azonosítottunk. A terület déli végén feltártunk a nyomvonalra csaknem merőleges, mintegy 40 m hosszán és 5 m szélesen húzódó kora bronzkori árkot is, melynek funkciója egyelőre nem meghatározható. A déli oldal objektumaiból nagy mennyiségben került elő középső és késő rézkori, illetve kora bronzkori kerámia, állatcsont, valamint szép számban találtunk kovapengéket, megmunkált kő- és csonteszközöket, orsógombokat is.

A munkálatok végére a kijelölt lelőhely területe elérte a 27 000 m²-t, amelyből a homokbánya mintegy 12 000 m²-t pusztított el, így 15 000 m² régészeti területet tártunk fel. Az előkerült leletanyag végleges elhelyezésre a kaposvári Rippl-Rónai Múzeumba került.

Munkatársak: Bek Tamás, Fekete Kati, Hufnágel Szabolcs, Lajtos Tamás, Skriba Pál.

SERLEGI GÁBOR

22. Balatonlelle, Rádi út mellett

(Somogy megye) U, R, B, A

A 67/2 sz. lelőhely a 67. sz. út nyomvonalának Balatonlelle és Rádpusztára közötti szakaszán, a Rádpusztára vezető műúttól Ny-ra található, délről egy földút választ-